

формування конкурентоспроможного фахівця у сучасному глобалізованому світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бегека Д. Поради майбутньому викладачеві іноземної філології. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. зб. наук. праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2024. Вип. 76, т. 3. С. 20–29.

2. Григорян К. Актуальні проблеми сучасної філології та методики викладання іноземних мов. *Шляхи розвитку науки, освіти, суспільства в умовах сьогодення : зб. тез доп. II наук.-практ. конф. (Немішаєве, 17 квіт. 2024 р.)*. Немішаєве, 2024. С. 71–78.

3. Жуковська В. В. Актуальні проблеми іноземної філології та методики викладання іноземних мов. *Актуальні проблеми іноземної філології та методики викладання іноземних мов : матеріали онлайн-семінару (Житомир, 17–22 квіт. 2014 р.)*. Житомир : Видавництво ЖДУ ім. Івана Франка, 2014. С. 37–46.

Інна Гуменюк
канд. філол. н., доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

РОЛЬ СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ПАРАДИГМАТИЧНОГО РІВНЯ У СТВОРЕННІ МІСЬКОГО ПЕЙЗАЖУ

У сучасній лінгвістиці зображальні засоби виразності характеризуються як парадигматичні, що актуалізуються за допомоги лексичного наповнення та синтаксичної структури художнього твору. Незважаючи на ґрунтовні мовознавчі розвідки стосовно стилістичних особливостей пейзажних описів у художніх творах різних періодів та жанрів, поза увагою лінгвістів залишаються зображальні засоби реалізації міського пейзажу. Беручи до уваги вище зазначене, мета даної праці полягає в аналізі функціонування стилістичних засобів парадигматичного рівня створення міського пейзажного опису в англійськомовній прозі. Матеріалом

пропонованої лінгвістичної розвідки слугували міські пейзажні описи, дібрані з оповідання Ч. Діккенса «Різдвяна пісня».

Змальовуючи картини міського життя письменник вдається до стилістичних засобів парадигматичного рівня. Так, на фонетичному рівні міські пейзажі реалізуються за допомоги ономапопеї та алітерації. Звукові образи живої природи сприяють цілісному сприйняттю міських пейзажів. Для унаочнення життя вечірнього міста, Ч. Діккенс вдається до передачі писку (*squeak*) й шарудіння (*scuffle*) мишей за стінами старого будинку. Тишу зимового вечора не порушують ні капання (*drip*) води з водостічної труби на задньому дворі, ні шурхіт (*sigh*) гілок похмурої тополі: ... ***not a squeak and scuffle from the mice behind the paneling, not a drip from the half-thawed water-spout in the dull yard behind, not a sigh among the leafless boughs of one despondent poplar...*** [1, с. 27].

Іншим продуктивним зображальним засобом є алітерація. Зазначене явище можливо прослідкувати на прикладі, де фонема /**п**/ повторюється у дієсловах: ... ***and his ears were deafened by the thundering of water, as it rolled and roared, and raged among the dreadful caverns it had worn, and fiercely tried to undermine the earth*** [1, с. 50]. У наведеному описі перед очима головного героя постає картина вирування водної стихії. Звуки громоподібного (*thundering, roared*) ревіння води, її стрімкий бурхливий рух (*rolled, raged*) у підводних печерах створюють ефект поступового нагнітання відчуття невідворотної катастрофи, що досягається завдяки ампліфікації дієслів.

Найпоширенішим стилістичним засобом лексичного мовного рівня є різновиди епітетів. У розглядуваному оповіданні автор здебільшого вживає постійні, сенсорні та описово-оцінні епітети. Наприклад: ... ***and the windows blacker, contrasting with the smooth white sheet of snow upon the roofs, and with the dirtier snow upon the ground; which last deposit had been ploughed up in deep furrows by the heavy wheels of carts and wagons...*** [1, с. 40], де колористичні епітети (*blacker, white*) підкреслюють контраст між темними вікнами і білим снігом на дахах будинків. Для зображення вулиці, вкритої брудним (*dirtier*)

снігом з глибокими (*deep*) борознами від важких (*heavy*) коліс возів, письменник підібрав постійні епітети.

Серед розмаїття даного виду тропів Ч. Діккенс застосовує сенсорні зображальні засоби, які описують тактильні відчуття. В уяві читача постає гнітюча атмосфера бідного міського житла завдяки одористичним і тактильним епітетам, які передають неприємний запах (*earthly*) та холод (*chilly*) у будинку, де живуть бідні лондонці: *There was an **earthly** savour in the air, a **chilly** bareness in the place, which associated itself somehow with too much getting up by candle-light, and not too much to eat* [1, с. 27].

Окрім номінативної функції епітетами притаманна й емоційно-оцінна функція, яка реалізується використанням у замальовках міста оцінних епітетів з полярною конотацією. Описуючи політ Скруджа, автор приділив значну увагу опису пейзажу, який розгорнулася перед очима головного героя: *... they stood upon a **bleak** and **desert** moor, where **monstrous** masses of rude stone were cast about, as though it were the burial-place of giants...* [1, с. 49]. Гнітюче враження від картини природи виникає завдяки використанню оцінних епітетів з негативною конотацією, які передають суворість (*bleak*) й занедбаність (*desert*) місцевості з грудями величезного (*monstrous*) каміння. Неприємні відчуття підсилює також порівняння описаного середовища з місцем поховання велетнів (*as though it were the burial-place of giants*).

Однією з особливостей ідіостилю Ч. Діккенса є метафоричність створених ним описів міста, де фігурують різні види метафори. Наприклад, письменник змальовує картину ранкового міста, до якої вводить метафору: *After a little, the rising sun came to **strike him with its long bright rays**. He walked by the river in the morning stillness, far from the houses. And in the light and warmth of the sun fell asleep on the bank* [1, с. 44]. Сонце «б'є» героя яскравими променями, коли він гуляє берегом річки.

Діккенс створює образ зимового міста, вдаючись до розгорнутої метафори, яка увиразнює опис: *The ancient tower of a church, **whose gruff old bell was always peeping silyly down** at Scrooge out of a gothic window in the wall,*

became invisible, and struck the hours and quarters in the clouds, with tremulous vibrations afterwards as if its teeth were chattering in its frozen head up there. The cold became intense [1, с. 13]. У наведеному уривку хрипкий церковний дзвін хитро «підглядає» (*was peeping sliily down*) за головним героєм з вікна дзвіниці й відбиває час (*struck the hours and quarters*) з дрижанням (*tremulous vibrations*). Порівняння звукових вібрацій старого дзвону з цокотінням зубів від холоду (*as if its teeth were chattering in its frozen head up there*) надає опису негативної емоційної забарвленості.

Образність міських пейзажних описів також забезпечується авторськими метафорами, одним з різновидів яких є метафора-персоніфікація. Згаданий вид метафори відображає художнє бачення навколишнього середовища письменником. Так, до прикладу, у наступному фрагменті зимового пейзажу автор надає людських рис частинам доби, описуючи боротьбу ночі з яскравим днем та панування темної ночі над світом: *All he could make out was, that it was still very foggy and extremely cold, and that there was no noise of people running to and fro, and making a great stir, as there unquestionably would have been if night had beaten off bright day, and taken possession of the world* [1, с. 23].

Проведене дослідження засвідчило насиченість пейзажних описів міста стилістичними засобами парадигматичного рівня, які роблять картини міста колоритними, неповторними й експресивними. Різноманітність авторського арсеналу уможлиблює створення в уяві реципієнта різнополярні художні образи міста.

До констант, що вербалізують літературний міський пейзажний опис, належать на фонетичному рівні – алітерація та звуконаслідування; на лексичному рівні – постійні, візуальні, сенсорні, описово-оцінні епітети, проста і розгорнута метафора, метафора-персоніфікація.

ЛІТЕРАТУРА

1. Dickens Ch. The Christmas Books. London, 1994. 234 p.